

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2026
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

A1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Παράγοντες υπογεννητικότητας:

- πολιτικοί και αναλυτές αντιμετωπίζουν την υπογεννητικότητα ως πρόβλημα πρωτίστως οικονομικής φύσης. Η ακρίβεια, εργασιακή επισφάλεια, ελλιπής κρατική στήριξη...η δυσκολία συνδυασμού καριέρας και οικογένειας -ιδίως για τις γυναίκες.
- Όμως πλέον δεν αρκούν για να εξηγήσουν τις παγκόσμιες διαστάσεις του φαινομένου.
- ...Δημογράφοι επισημαίνουν ότι η κρίση γεννητικότητας έχει εξελιχθεί σε κρίση των σχέσεων, με ριζική αλλαγή προτύπων και αντιλήψεων στην ψηφιακή εποχή.
- η Άννα Λούι Σάσμαν, συγγραφέας και δημοσιογράφος με ειδίκευση σε θέματα φύλου, οικονομίας και αναπαραγωγής, σκιαγραφεί μια διάχυτη υπαρξιακή αβεβαιότητα στις τάξεις των νέων ενηλίκων.
- βάσει ανάλυσης δεδομένων - από δημογραφικά αρχεία έως αναζητήσεις στην Google - καταγράφει μια χρόνια σύμπτωση της πιο πρόσφατης δημογραφικής κατάρρευσης σε πολλές χώρες με τη χρήση των smartphones. Έχουν αλλάξει τον τρόπο αλληλεπίδρασης των νέων, ενόσω τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καλλιεργούν εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας.
- Έτσι δημιουργούν, μη ρεαλιστικές προσδοκίες που αυξάνουν τα επίπεδα μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης και ψυχολογικής δυσφορίας, αλλά και ένα αναδυόμενο ιδεολογικό χάσμα μεταξύ νέων ανδρών και γυναικών.

B1.

1. β
2. β
3. α
4. α
5. α

B2.α.

Η τρίτη παράγραφος του Κειμένου 1 αναπτύσσεται με τη μέθοδο του αιτίου – αποτελέσματος.

Αίτιο: η χρήση των smartphones («έρευνα των «Financial Times» ... με τη χρήση των smartphones»).

Αποτελέσματα:

1. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καλλιεργούν εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας.
2. Δημιουργούν μη ρεαλιστικές προσδοκίες που αυξάνουν τα επίπεδα μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης και ψυχολογικής δυσφορίας.
3. Δημιουργούν ένα αναδυόμενο ιδεολογικό χάσμα μεταξύ νέων ανδρών και γυναικών, κυρίως μεταξύ όσων δεν έχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Πρόθεση συντάκτριας:

1. Να αναδείξει και να επεξηγήσει τις αρνητικές συνέπειες της εκτεταμένης χρήσης των smartphones, ώστε να τις καταστήσει σαφείς.
2. Να πληροφορήσει τον αναγνώστη για την αρνητική επίδραση των smartphones στη διόγκωση των φαινομένων της μοναξιάς, στην υπονόμηση των κοινωνικών σχέσεων και στην αύξηση των ψυχολογικών προβλημάτων.
3. Να απευθυνθεί στη λογική, να πείσει για την ορθότητα της θέσης της, να προσδώσει εγκυρότητα και πειστικότητα.
4. Να προβληματίσει για τα αρνητικά αποτελέσματα της χρήσης των smartphones.

B2.β.

Γιατί: αιτιολόγηση

Ο δοκιμογράφος ισχυρίζεται ότι η καθιερωμένη αντίληψη πως οι νέοι είναι επαναστάτες και οι ηλικιωμένοι συντηρητικοί ισχύει σε ένα μόνο βαθμό αιτιολογώντας την άποψή του ότι υπάρχουν και νέοι που είναι παραδοσιακοί και συντηρητικοί ως προς το πνεύμα και τις αντιλήψεις, καθώς και ηλικιωμένοι με ρηξικέλευθες ιδέες.

Λοιπόν: συμπέρασμα

Ο δοκιμογράφος υποστηρίζει ότι υπάρχουν νέοι που είναι συντηρητικοί ως προς το πνεύμα και τις αντιλήψεις, καθώς και ηλικιωμένοι με επαναστατικές ιδέες, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι αυτές οι δύο γενιές υπάρχουν με μη αναμενόμενα χαρακτηριστικά σε σχέση με την ηλικία τους.

B3.

Το ασύνδετο σχήμα αποδίδει τα χαρακτηριστικά της νεότητας με ζωντάνια, έμφαση, ένταση και πυκνό λόγο. Ο ρυθμός είναι γοργός, κοφτός, ασθματικός, καθώς η πληροφορία διαδέχεται η μία την άλλη. Ο λόγος γίνεται πιο απλός κι ελλειπτικός, ενώ φανερώνεται και η συναισθηματική φόρτιση του συντάκτη. Το ύφος καθίσταται απλό, λιτό, κοφτό και οικείο.

Με το α' πληθυντικό πρόσωπο ο πομπός εντάσσει τον εαυτό του στο ίδιο σύνολο με τους αναγνώστες κι έτσι πετυχαίνει να τους περάσει άμεσα το μήνυμά του κι ενδεχομένως να τους πείσει. Ο λόγος του αποκτά καθολικότητα, συλλογικότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών των δύο γενεών. Προσδίδεται αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα, γεφυρώνεται η απόσταση μεταξύ πομπού και δέκτη και διευκολύνεται η επικοινωνία τους. Το ύφος καθίσταται οικείο.

Η συνυποδήλωση/μεταφορά αποδίδει με ζωντάνια, παραστατικότητα και ιδιαίτερη έμφαση τον ασυγκράτητο χαρακτήρα των νέων. Προκαλεί συγκίνηση και αισθητική απόλαυση, διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Δίνεται έμφαση στην μορφή του μηνύματος και στην έκφραση συναισθημάτων. Απευθύνεται στη συναισθηματική – συγκινησιακή λειτουργία του δέκτη (επίκληση στο συναίσθημα).

Γ. Προτροπές του ποιητικού υποκειμένου προς τον αναγνώστη:

- να υπερνικήσει τη θλίψη (στ. 1-2 χτύπα τη θλίψη καταγής) και ό,τι τον στεναχωρεί και τον πληγώνει ψυχικά.
- να αγωνιστεί για τη χαρά αποβάλλοντας τον θυμό και τα αρνητικά συναισθήματα, οποιοσδήποτε κι αν του τα προκαλεί, αδιαφορώντας για τη γνώμη των άλλων, γιατί του αξίζει να βιώνει όμορφα ευχάριστα και γλυκά συναισθήματα (Τώρα σου πρέπει μέλι... μέλλει).
- να αποβάλλει κάθε τι ευτελές, να γεμίσει πολύτιμες εμπειρίες και να απελευθερωθεί από αρνητικές κριτικές.
- να αφεθεί στην απόλαυση της ανέμελης ζωής, στις ηδονές.
- να νιώσει ανακούφιση (να ανασάνεις), αισιοδοξία, εσωτερική ελευθερία, ελπίδα.
- και όταν καταφέρει να απαλλαγεί από ό,τι τον βαρύνει να λυτρωθεί ψυχικά, να ξεκινήσει τον δικό του δρόμο χωρίς φόβο, με αυτοπεποίθηση και ψυχικό σθένος (Έβγα στο δρόμο...πάτημά σου)

ΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ:

- β' ενικό και προστατική και υποτακτική (πέταξε, να στολιστείς)⇒ παραινετικός διδακτικός τόνος.
- Επανάληψη του «πρέπει»/ δεοντική τροπικότητα ⇒ τονίζει την αναγκαιότητα.
- Μεταφορά: Σου πρέπει μέλι...δεν με μέλλει.
- Εικόνα: να ανασάνεις μπροστά στον ήλιο.
- Παρομοίωση: σαν βλύσμα κραυγής γλάρου.

ΘΕΜΑ Δ

ΑΡΘΡΟ – ΤΙΤΛΟΣ

Ζ1. ΑΙΤΙΕΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

- προσκόλληση στην εικονική επικοινωνία στους χώρους κοινωνικής δικτύωσης
- προβολή εξιδανικευμένων προτύπων σχέσεων που δημιουργούν ανασφάλεια, μη ρεαλιστικές προσδοκίες, φόβο απόρριψης
- αστικοποίηση, ανωνυμία, μαζοποίηση στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις
- ατομικισμός, ανταγωνισμός, εκμετάλλευση
- χάσμα γενεών, ιδεολογικό χάσμα, έμφυλο χάσμα
- απουσία ελεύθερου χρόνου, εργασιακή εξουθένωση, ποικίλα προβλήματα, άγχος
- κρίση οικογενειακών σχέσεων
- καταναλωτισμός

Z2. ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΕΩΝ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

- επικοινωνία , διάλογος με πνεύμα αλληλοσεβασμού και ενσυναίσθησης , ανταλλαγή εμπειριών ζωής
- κοινές δραστηριότητες
- αλληλοβοήθεια
- συμβουλές από τους μεγαλύτερους στους μικρότερους
- εκμάθηση χρήσης του διαδικτύου στην τρίτη ηλικία για να συρρικνωθεί το ψηφιακό χάσμα
- εθελοντική δράση
- συνεντεύξεις στο πλαίσιο του σχολείου με ηλικιωμένους οι οποίοι μπορούν να μεταφέρουν τις συνθήκες , αντιλήψεις ...μιας άλλης εποχής

ΠΥΡΗΝΑΣ
www.pyr.gr

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΔΙΠΛΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΜΑΡΙΝΟΥ ΡΩΞΑΝΗ
ΠΑΠΠΑ ΕΛΕΝΗ